

Ubibelsk – workshop

Herunder er to eksempler på samtale-workshops om bibeltekster. Erfaringen er, at i samtalen får fortællingerne liv. Her skabes en relation mellem tekstens bogstaver og ham eller hende, der hører teksten. Ånden gør levende.

En helt enkel måde er i en gruppe at læse de foreskrevne bibeltekster til kommende søndag. Jeg har endnu aldrig oplevet, at en sådan læsning ikke åbnede for noget nyt – også for præsten.

Mange har lært, at der findes én rigtig og sand tolkning af bibelteksterne. Og så kommer det bare an på at finde den (eller man kan bare lade præsten fortælle, hvad teksten utvetydigt og til hver en tid betyder). Det er bare ikke, at lade fortællingerne lyde frit og åbent. Det er ikke at lytte og lade sig inddrage.

Som præst er det mest spændende ganske enkelt at være en slags ordstyrer, komme med spørgsmål, måske være lidt »konsulent« i samtalen, og hele tiden forsøge at få øje på flere nuancer og muligheder.

De to workshops herunder er inspireret af John Bell fra Wild Goose Ressource Group og hans måde at arbejde med forskellige mennesker og bibellæsning. I begge workshops læses bibelteksterne højt – deltagerne sidder ikke med en bibel.

Kvinden ved brønden

Læs eller genfortæl noget af Louise Højlunds artikel om at læse bibeltekster langsomt (som at sutte på et bolche, være opmærksom på alle smagsnuancer og tale sammen om, hvad denne fortælling vil/dette bolche smager af). For mange er det nærmest en lille smule skræmmende ikke at læse bibeltekster gennem dogmatik (eller moral/fordomme).

Læs hele fortællingen i Johannesevangeliet kapitel 4 vers 4-30 (ikke kun udsnittet i Alterbogen, hvor der mangler det vigtige afsnit om kvinden, der går ind i byen, og folk der går med ud til hende). Måske også v. 39-42 (v. 31-38 er egentlig en særskilt fortælling).

Tal evt. om

– Hvem er kvinden? Er hun gråklædt og anæmisk tynd med en tyngende syndsbevidsthed? Eller er hun mon en af Halfdan Rasmussens »sprællekoner«, farverigt klædt og iklædt smykker fra alle sine mænd?

– Hvor gammel er hun? Halvtreds eller toogtrediv?

– Hvad er det for noget med alle de mænd? Er hun en ren-demaske? Eller er hun måske steril, så de forskellige mænd har ladet sig skille fra hende? Er mændene døde?

- Sniger hun sig ud til brønden ved middagstid, for at være uset for alles fordømmende blikke (den traditionelle tolkning)? Eller får hun inde fra sit hus øje på en jævnaldrende mand, hun ikke har set før, - og så bruger hun det, at hun skal hente vand, som en undskyldning for at komme i snak med ham? (indtil vers 19 er samtalen let, og nogle steder lidt drillende).

- Hvordan mon hendes sociale liv er? Hvis man kun læser alterbogens perikope, går man glip af den fine fremstilling af kvinden, der stiller sin krukke og går ind i byen og får fat i folk, der så går med hende ud til Jesus (v. 39-42, hvor det viser sig, at kvinden faktisk er blevet en sand missionær). Der er ikke noget i fortællingen, der tyder på, at hun ikke er vellidt og accepteret.

Læs til sidst fortællingen igen.

Det er ikke meningen, at samtalen skal munde ud i én fortolkning. Det er ikke sådan, at nu er alt tænkt og sagt. Det er ikke et holdkæftbolche.

Samtalen skal frigøre forskellige smagsnuancer, og ved at tale sammen kan vi blive opmærksomme på noget, vi ikke selv har tænkt over.

Hvad i alverden stiller vi op med Salme 88?

Ganske kort:

Læs Salme 23.

Få deltagerne til at sige, hvorfor netop denne salme mon over hele verden er den mest elskede salme fra Salmernes Bog. Skriv alle ord og forslag ned i en række.

Læs Salme 88.

Tal om, hvor man i denne salme finder det, som vi holdt af i Salme 23 (de fleste vil sige: der er intet)

Kan vi overhovedet bruge Salme 88?

Taler vi for pænt til Gud? Bryder vi os ikke om at tænke på, at de tanker måske findes i os selv.

Lidt længere (til lederen af workshoppen)

Det kan give god mening at fordybe sig lidt i Salmernes Bog, som i mange kirkesamfund er meget mere kendt og brugt, end hos os.

En kort introduktion til deltagerne kunne være:

»Salmernes Bog kan give os sprog for sorg og angst, fortrydelse, fred, tillid, glæde og taknemmelighed. I gudstjenesten læser vi salmer om trøst og følgeskab med Gud, om mod og håb, om hjælp i trængsel. Vi læser Salmernes syndsbekendelser, jubelråb og bønner.

Salmernes Bog var Jesus' bønnebog«.

John Bell fortæller i sin anbefalelsesværdige bog »Living with the Psalms«, at han talte med en gruppe om, hvorfor alle holder så meget af netop Salme 23. De kom frem til, at den i høj grad var elsket, fordi den var kendt og vakte genkendelsens glæde (i engelsktalende lande bruges den ofte både til bryllupper og begravelser). Desuden er salmen med billederne af vand, hvile og trøst nærmest i sig selv sjælesorg. Salmen udtrykker sig positivt, og anerkender samtidig, at livet har mørke sider; desuden har den et positivt billede af Gud. Salmen er personlig og beskriver livet som en vandring fra tørst til kilde, fra mørke og ind i Guds nærhed. Salmen er meget poetisk og sproget er billedrigt.

Men salme 88??? Den er nærmest ukendt. Salmen er ikke en af læsningerne i Alterbogens tekstrækker, der læses til søndagsgudstjenesterne. Og den er ikke fast søndagslæsning (så vidt jeg ved) i andre kirker. Kun hvis man er trofast morgensangs-kirkegænger i den katolske eller anglikanske kirke, kan man en sjælden gang høre den læst.

Gruppen fra før talte om, hvorfor denne salme stort set aldrig læses. Først fandt de ud af, at alt det, der gjorde Salme 23 til en elsket salme, overhovedet ikke fandtes i Salme 88. Den er nok den mest ørkesløse og dystre salme. Den begynder med en endeløs klage over, hvor forfærdeligt livet er, og der ender den også. Den bebrejder Gud og stiller det ene spørgsmål efter det andet. Der kommer intet svar. Der er ingen forløsning, ingen selverkendelse, intet håb, ingen fred eller trøst - og heller ikke den tillid eller tak til Gud, som ellers forekommer i selv de mørkeste af salmerne.

John Bell overvejer, om Salme 88 kunne give sprog til følelser, situationer og sindstilstande, som vi ofte synes er så ekstreme, at vi ikke kan - eller ikke vil - tale om dem. Følelser, der dermed bliver stumme.

Forsømmer vi noget i vores bibellæsning - også i gudstjenesterne - hvis vi aldrig hører Salme 88 (eller slutningen af Salme 137 f.eks)?

Salmernes bog er Jesus' bønnebog og giver os sprog for al slags lidelse. Også ind i de allersværeste og grimme hjørner af vores sind. Intet skal forblive stumt for Gud. Og intet er ukendt for ham. Spørgsmålet er, om der er nogle af vores inderste tanker, som forbliver stumme og uudsag-

te, fordi vi forsøger at skjule dem – også for os selv. De er for pinlige og grimme. Jeg vil ikke tænke på, at de findes; og jeg vil ikke være ved dem – og andre eller Gud skal da slet ikke vide, at de bor i mig. Jeg vil godt være ved synds-bekendelserne – og jeg vil hjertens gerne tale om trøst og hjælp fra Gud, enten som noget jeg takker for eller håber på. De pæne og acceptable følelser. Men vil jeg være ved den totale selvmedlidenhed eller vedvarende klage? eller de grimme hævntanker? Ønsket om at forbande?

Skal vi i gudstjenestelivet holde os til de opbyggelige tekster, eller kunne Salme 88 have sin berettigelse i særlige situationer og tider?

Bell fortæller, at en kvinde fra gruppen sagde: »Det er en fantastisk salme!« Hun fortalte, at hun i en periode af sit liv havde haft det svært med at gå i kirke. Hun orkede ikke lovsange og tak og pris og talen om Gud som god. Hun var så fuld af bitterhed og ønsker om hævn, og hun var så vred på andre og var sikker på, at Gud ikke ville vide af hende og ikke høre på hende. Hun følte sig forkert. Sådan måtte hun jo ikke tænke og føle, og så ringe et menneske som hun, var der helt sikkert ingen andre, der var. »Havde jeg vidst, at den salme var i Bibelen, ville jeg være gået i kirke, og når de andre sang lovsange, ville jeg bare have læst denne salme,« sagde hun, »for ingen vil stille den slags spørgsmål, hvis de ikke troede, at nogen lyttede«. At vide, at salmen fandtes i Bibelen, fik hende ganske enkelt til at fornemme, at der var plads til hende i kirken.

Gruppen talte så om, at Salme 88 giver sprog til vores følelse af, at både mennesker og Gud har vendt os ryggen. Salmen viser, at vi har lov at stille spørgsmål, som vi ikke forventer et svar på – det kan vi gøre, fordi al lidelse (også den »grimme«) skal have et sprog, og fordi det er bedre bare at vide, at Gud lytter, end at få et hurtigt svar. Det kender vi fra samtaler med en ven, når vi er allerlængst nede og mest ensomme. Vi har ikke brug for færdige svar; vi har bare brug for, at der er en, der lytter. Andre salmer fortæller, at det er præcis, hvad Gud gør (læs f.eks. Salme 120 vers 1; Salme 142 vers 2-4 og Salme 145 vers 18-19).

At kende Salme 88 var åbenlyst befriende og helende for kvinden fra gruppen, og – viste det sig – for flere andre i vidt forskellige situationer. Blot at kunne lægge sig ind i ordene og vide, at de ord kendte Jesus også. Blot at vide, at Gud lytter.

Da jeg brugte denne workshop med mine konfirmander, og spurgte, om det gav mening at Salme 88 var i Bibelen, var der en, der med det samme sagde: »Ja, for sådan er der jo nogen, der har det«. Og en anden sagde: »Sådan kan man have det ind imellem, tror jeg«.

Litteratur:

John L. Bell: »Living with the Psalms«, SPCK forlag 2020.